HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI ÖV
HYVIL
ÄL FÄ
RDS OMR
ÅDESBOL
AGET

HE 175/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

Arja Pesonen, ekonomisti, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

* Vuoden 2026 tiedot perustuvat alueiden puolivuotisennusteisiin

Kustannusten kasvua on hillitty onnistuneesti uudistuksen ensi vuosina. Sama tahti ei voi sellaisenaan jatkua.

- Olosuhteet huomioiden kustannuskehitys on ollut erittäin hillittyä.
- Reaalikustannusten muutoksen ennakoidaan olevan negatiivinen kolmatta vuotta peräkkäin.
- Kehityksen on mahdollistanut uudistuksen alkuvaiheessa toteutetut muutokset, jotka eivät ole olleet helppoja.
- Muutokset ovat näkyneet muun muassa pyrkimyksenä keventää ja yhtenäistää palvelurakennetta (laitospainotteisuudesta kevyempiin palvelumuotoihin).
- Huomattavaa on, että **vastaavia rakennemuutoksia ei pystytä toteuttamaan vuodesta toiseen** vaan valtaosa on liittynyt uudistuksen alkuvaiheen mahdollistamiin muutoksiin.

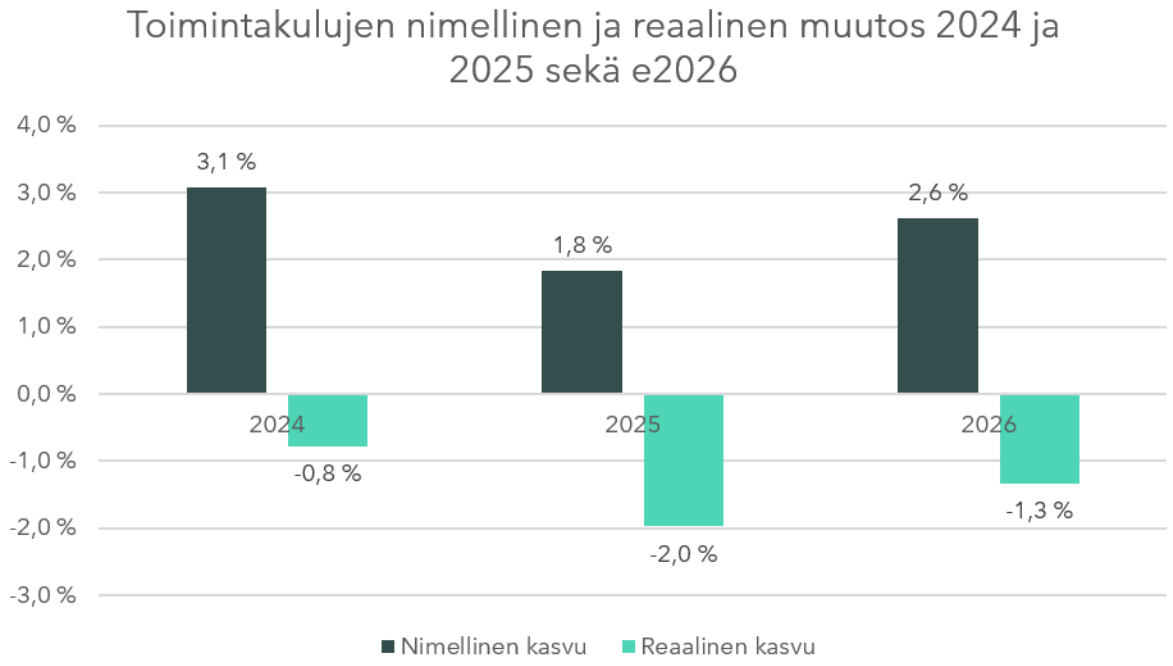

Palvelutarve jatkaa kasvuaan

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos päivitti huhtikuussa 2026 sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvuennustettaan. Ennakoidut palvelutarpeet kasvavat joka vuosi, mikä johtuu väestönkasvusta ja väestörakenteen muutoksesta.
- Kasvuun vaikuttaa eniten väestön vanheneminen ja **ikääntymisen merkitys palvelutarpeen kasvussa on selvästi suurempi kuin väestön kasvun vaikutus**.
- Palvelutarpeen ennakoidaan kasvavan vuosina 2026 – 2030 kaikkiaan noin yhden prosentin vuodessa.
- Kasvusta noin 0,6 prosenttiyksikköä johtuu ikääntyneiden palveluista.

HYVIL

Ikääntyminen jatkuu kaikilla alueilla – valtionrahoituksen kehitysnäkymät eroavat

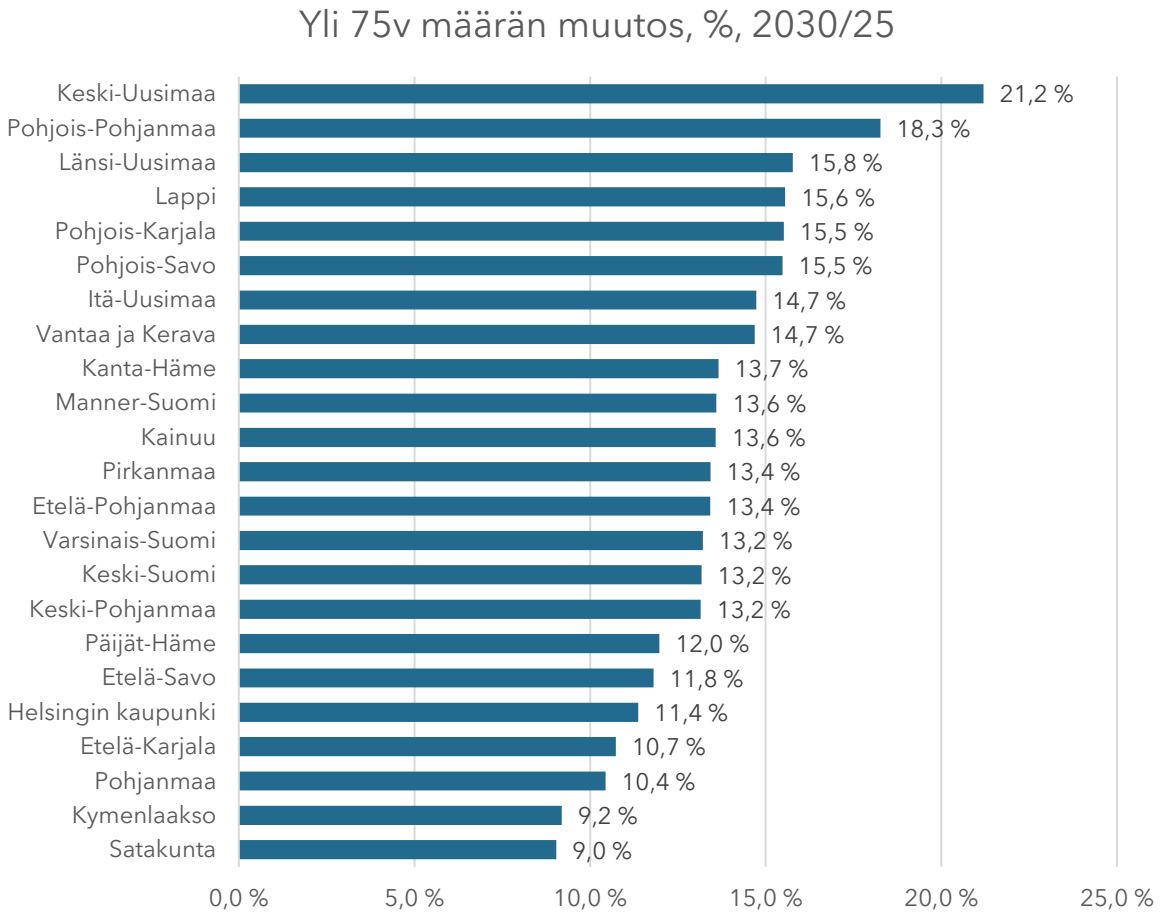

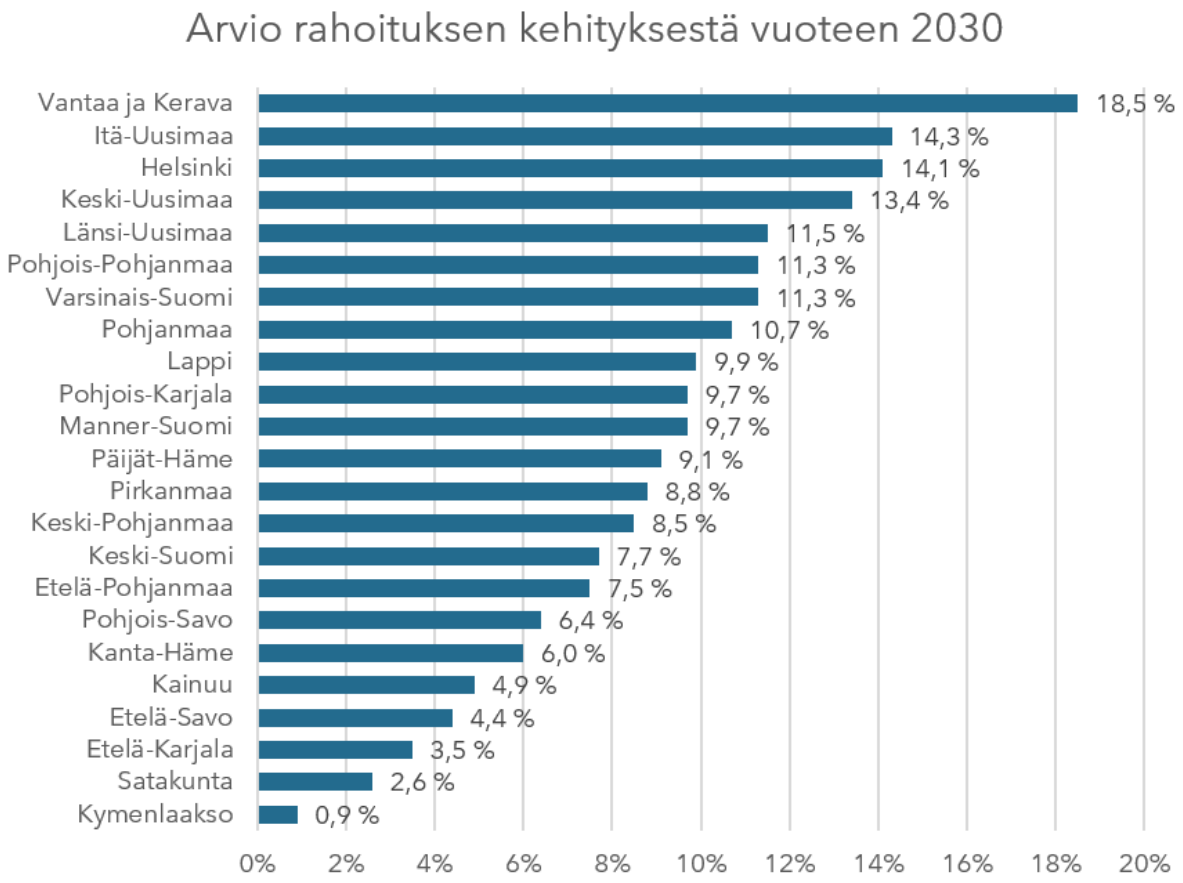

Tilastokeskus, väestöennuste 2024

Hyvinvointialueiden talouden näkymät 2027-2030, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2026:28

Hyvinvointialueita eri tavoin ryhmiteltynä

Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Itä-Uusimaa, Kainuu, Keski-Pohjanmaa (< 128 000 asukasta)

Väestöltään 5 pienintä aluetta				Muut
Osuus väestöstä 2025	8,7 %	Toimintakulujen muutos 2023-2026, %	4,5 %	8,0 %
Osuus väestöstä 2030*	8,3 %	Nettokulujen muutos 2023-2026, %	5,7 %	8,9 %
Osuus toimintakuluista 2026**	9,8 %	Nettokulujen muutos 2022-2026***, %	20,0 %	21,7 %
Osuus nettokuluista 2026**	9,7 %	Valtionrahoituksen muutos 2023-2026, %	13,2 %	17,8 %
Osuus valtionrahoituksesta 2026	9,5 %	Valtionrahoituksen muutos 2026-2030****, %	6,5 %	10,1 %

* Tilastokeskus väestöennuste 2024
** alueiden puolivuotisennusteet 2026
*** 2022 siirtolaskelmat, 2026 alueiden puolivuotisennusteet
**** VM painelaskelma 30.4.2026

Viidellä väestöltään pienimmällä alueella kustannuskehitys hyvinvointialueiden ensimmäisinä vuosina on ollut muita matalampaa. Nettokustannukset muodostavat alle 10 % koko maan kustannuspohjasta. Näiden alueiden rahoitus on kasvanut vähemmän kuin muilla ja tilanteen arvioidaan jatkuvan.

Etelä-Karjala, Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Kainuu, Kanta-Häme, Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Kymenlaakso, Lappi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Satakunta

Väestöltään vähenevät alueet				Muut
Osuus väestöstä 2025	42,5 %	Toimintakulujen muutos 2023-2026, %	5,4 %	9,8 %
Osuus väestöstä 2030*	41,1 %	Nettokulujen muutos 2023-2026, %	6,9 %	10,1 %
Osuus toimintakuluista 2026*	47,1 %	Nettokulujen muutos 2022-2026***, %	20,0 %	22,9 %
Osuus nettokuluista 2026**	46,9 %	Valtionrahoituksen muutos 2023-2026, %	14,7 %	19,7 %
Osuus valtionrahoituksesta 2026	46,4 %	Valtionrahoituksen muutos 2026-2030****, %	6,9 %	12,1 %

*Tilastokeskus väestöennuste 2024
**alueiden puolivuotisennusteet 2026
*** vuosi 2022 siirtolaskelmat, 2026 alueiden puolivuotisennusteet
**** VM painelaskelma 30.4.2026

Väestöltään vähenevillä alueella nettokustannukset ovat kasvaneet muita maata vähemmän. Nettokustannukset muodostavat 47 % koko maan kustannuspohjasta. Näiden alueiden rahoitus on kasvanut vähemmän kuin muilla ja tilanteen arvioidaan jatkuvan.

Helsinki, Länsi-Uusimaa, Pirkanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Varsinais-Suomi (>418 000 asukasta)

Väestöltään 5 suurinta aluetta				Muut
Osuus väestöstä 2025	47,4 %	Toimintakulujen muutos 2023-2026, %	10,7 %	5,3 %
Osuus väestöstä 2030*	48,5 %	Nettokulujen muutos 2023-2026, %	11,2 %	6,6 %
Osuus toimintakuluista 2026**	44,5 %	Nettokulujen muutos 2022-2026***, %	23,3 %	20,1 %
Osuus nettokuluista 2026**	44,3 %	Valtionrahoituksen muutos 2023-2026, %	20,1 %	15,2 %
Osuus valtionrahoituksesta 2026	44,8 %	Valtionrahoituksen muutos 2026-2030****, %	11,5 %	8,3 %

*Tilastokeskus väestöennuste 2024
**alueiden puolivuotisennusteet 2026
*** vuosi 2022 siirtolaskelmat, 2026 alueiden puolivuotisennusteet
**** VM painelaskelma 30.4.2026

Väestöltään 5 suurinta aluetta muodostaa n. 44 % koko maan nettokustannuksista. Näillä alueilla nettokustannukset ovat kasvaneet muuta maata enemmän. Näiden alueiden rahoitus on kasvanut enemmän kuin muilla ja tilanteen arvioidaan jatkuvan.

HYVIL

Eriytymiskehityksen taustalla monet syyt: Taloudellisia haasteita voi olla matalasta kustannuskehityksestä huolimatta

Väestö vähenee

Väestö kasvaa

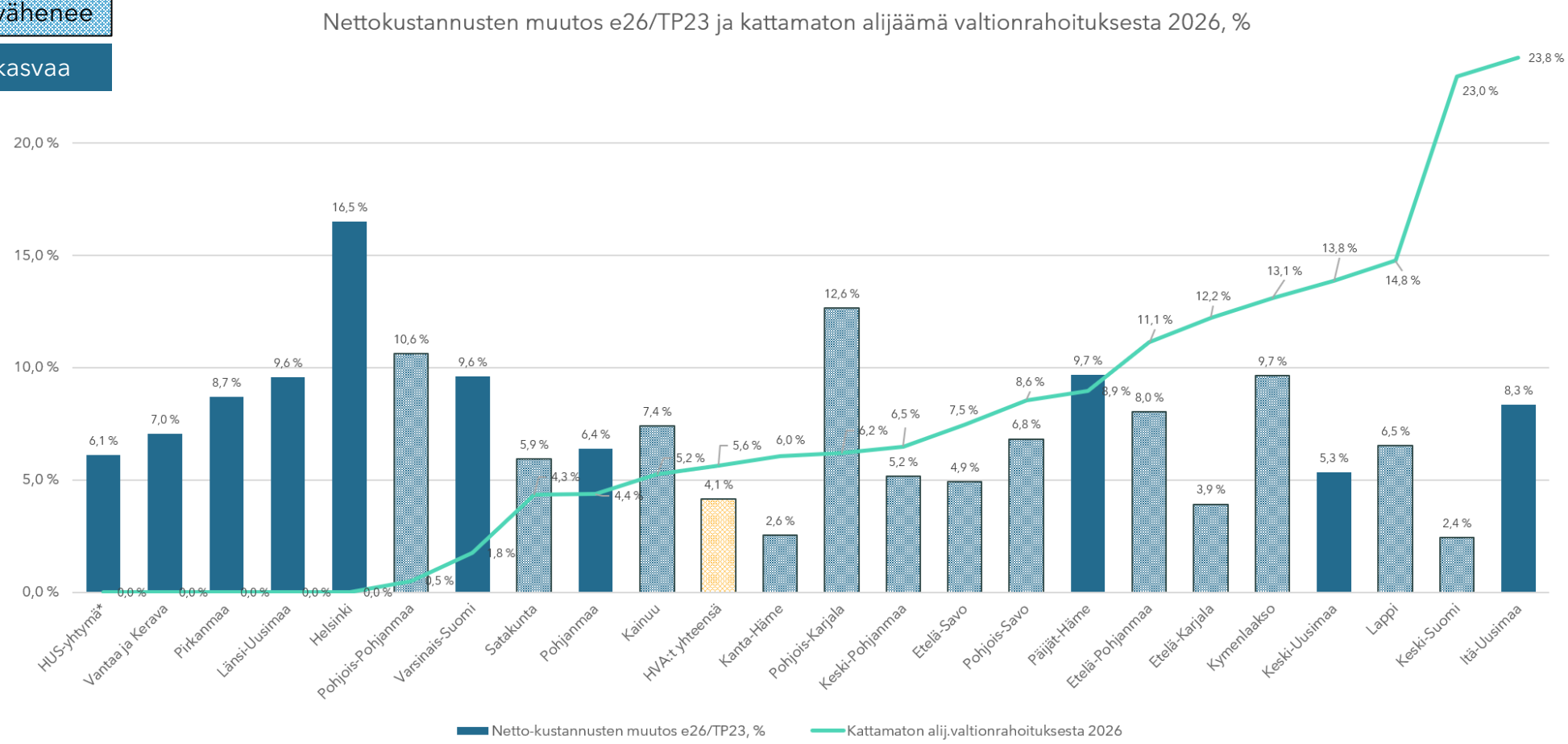

Talousarvioesitys vuodelle 2027 kiristää hyvinvointialuetaloutta

- Valtion yleiskatteinen rahoitus kasvaa 1,3 % samaan aikaan, kun kustannuspaine on noin 3 % ja palvelutarpeen kasvun aiheuttama kustannuspaine noin 0,9 %.
- Hyvinvointialueiden tehtävien ja velvoitteiden keventämistä ei ole tehty samassa suhteessa.
- Valtiovarainministeriön arvion mukaisesti valtionrahoitus ei kasva lainkaan viidellä hyvinvointialueella vaan se säilyy vuoden 2026 tasossa. Suurimmillaan aluekohtainen rahoitus kasvaa 4,3 %.
- Rahoituslakiin tehdyt muutokset hillitsevät eriytymiskehityksen kiihtymistä mutta eivät ratkaise tunnistettuja ongelmia.
- Suorat rahoitukseen kohdennettavat säästötoimet ilman velvoitteiden samanaikaista keventämistä yhdistettynä hyvinvointialueita koskevaan taloussääntelyyn
  - kasvattavat riskiä sopeutustoimille, jotka voivat lisätä menokehitystä tulevaisuudessa
  - aluekohtaisia lisärahoitustarpeita voida poissulkea
  - kasvattaa alueiden välisiä eroja palvelujen saatavuudessa ja väestön yhdenvertaisuudessa

Tehtävälainsäädännön muutosten taloudelliset vaikutukset

- Valtionrahoituksessa huomioidaan hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutokset. Talousarvioesityksessä tehtävämuutoksilla vähennetään rahoitusta 185 milj. euroa.
- Tehtävämuutosten vaikutuksia arvioidaan kansallisella tasolla ja ne kohdennetaan hyvinvointialueiden koko maan yleiskatteiseen rahoitukseen. Yleiskatteinen rahoitus taas kohdentuu rahoituslain mukaisien kriteerien perusteella alueille eikä aluekohtaisesti tehtävämuutoksen taloudellinen vaikutus vastaa rahoituksen suhteellista muutosta.
- Tehtävämuutoksissa vuonna 2027 pääpaino on asiakasmaksujen korotuksissa. Pidämme epätodennäköisenä, että hyvinvointialueet pystyvät kerryttämään asiakasmaksuina vastaavaa tuloa. Syynä on useat peräkkäiset maksukorotukset, asiakkaiden maksukyvyn heikkeneminen, maksuhuojennukset, entistä useammin täyttyvä vuosittainen maksukatto sekä kasvavat luottotappiot.
- Tehtävämuutosten toteutuneita taloudellisia vaikutuksia tulisi arvioida myös jälkikäteen perättäisten muutosten vaikutusten seuraamiseksi.

HYVIL

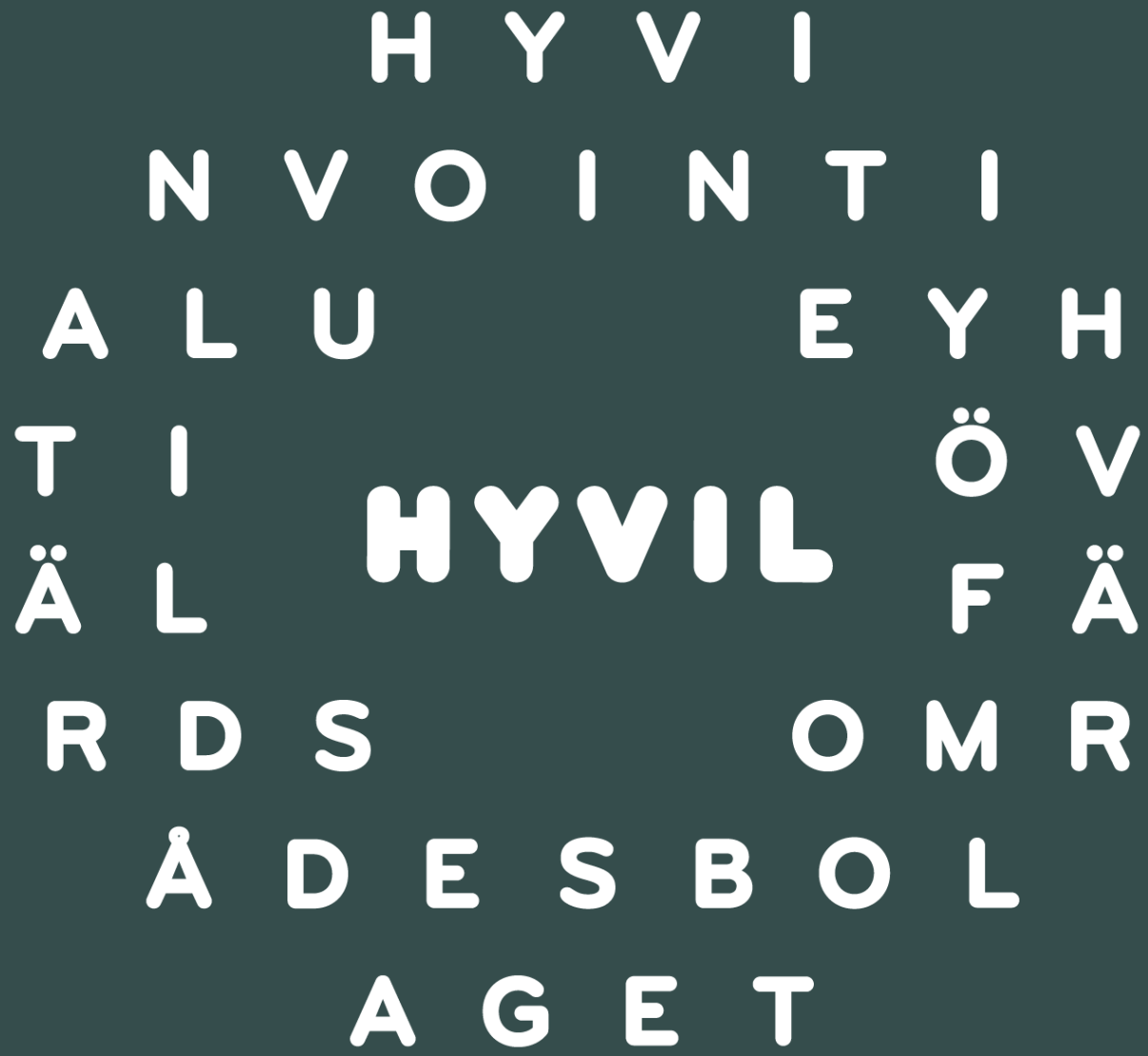
HYVI
NVOINTI
ALU
EYH
TI
ÖV
HYVIL
ÄL
FÄ
RDS
OMR
ÅDESBOL
AGET